

Tillæg til »Vore Kirkegaard« Bind 15 Nr. 6

FORENINGEN FOR KIRKEGAARDSKULTUR

Nye Medlemmer.

Afdeling A.

218. Skanderborg Menighedsraad.

Afdeling C.

811. Hr. Gartnermedhjælper Ralf Rasmussen, Aalholm Slotshave, Nysted.

812. Hr. Kirkegaardsgartner Jens L. Birkso, Nykøbing F.

REGNSKAB

for Aaret 1. April 1944 til 31. Marts 1945.

Indtægter:

Overført fra forrige Regnskabsaar ..	Kr.	351 22
Kontingenter	-	3193 95
Tilskud	-	1575 00
Protokolsalg	-	25 67
Salg af Smaaskrifter	-	118 02
Renter	-	3 71

Kr. 4980 19

Udgifter:

Administration	Kr.	600 00
Tryksager, Porto etc.	-	927 45
»Vore Kirkegaard«	-	2260 51
Afdrag paa Laan	-	562 27
Møder, Rejser	-	72 35
Blomster, Kranse	-	50 50
At overføre til næste Regnskabsaar ..	-	507 11

Kr. 4980 19

Hans Rønø.

Regnskabet er gennemgaaet og fundet i Overensstemmelse med de forelagte Bilag. Kassebeholdningen er til Stede.

A. Falmer Nielsen
(sign.).

P. F. Jensen
(sign.).

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

12/3 (Aalborg Amtstid.): Kr. 60,000 i Tilskud til Aalborg Kgd.

16/3 (Roskilde Tid.): Der er et Overskud paa Kr. 6,500 paa Kgd. i Roskilde.

19/3 (Berl. Aften): Kgd. for druknede Sømænd i Tibirke.

22/3 (Langel. Folkebl.): Kgd.sudvidelsen i Bøstrup indvies Paaskemorgen af Pastor *Gamst*.

22/3 (Fyns Stiftstid.): Snarlig Udv. af Dalum Kgd. er paakrævet.

25/3 (Fr.borg Amts Avis): Udv. af Lynæs Kgd. er forestaaende.

28/3 (Vestjyden): Drøftelser om en ny Kgd. i Esbjerg Østby.

28/3 (Randers Amts Avis): Indv. af Vorup Kgd.s Udv. 1. Paaskedag af Pastor *Fæster-Nielsen*.

31/3 (Jydske Tid.): Den ny Kgd. i Aabenraa indviet ved Flygtningebegr. af Pastor *Beuck*.

3/4 (Holbæk Amtstid.): Frilæggelse og Udv. af Ugerløse Kgd.

3/4 (Licitationen): Der gives Statstilskud til Regulering af Vinderød Kgd.

4/4 (Kolding Soc.-Dem.): Udv. af Grindsted Kgd. indvies 6. Maj.

5/4 (Jydske Tid.): Den nye Kgd. i Spandet taget i Brug.

7/4 (Sorø Amtstid.): Regulering af Finderup Kgd.

7/4 (Vejle Soc.-Dem.): Der skal anl. Kgd. og bygges Kirke i Møllholm.

9/4 (Berl. Aften): Blomster og Kranse paa de Faldnes Grave i Dag.

10/4 (Nationaltid.): Danm. mindes den 9. Aprils Helte.

12/4 (Nordjyll. Soc.-Dem.): Løkken Kgd. skal udvides.

12/4 (Jydske Tid.): Indvielse af Sønderborg ny Kgd. ved Provst *Rohleder* (Havearkitekt *Johannes Tholle*; Entreprenør *Nis Hansen*).

18/4 (Fyns Tid.): Ejeren tabte Sagen ang. Korsløkke Kgd.

18/4 (Næstved Tid.): Køb af Jord til Næstved Kgd. skal ske nu.

18/4 (Herning Folkebl.): Herning Kgd. er ved at være for lille.

21/4 (Nykøbing F. Soc.-Dem.): Stubbekøbing Kgd.s Udv. er snart færdig (Anlægsgt. *Michael Larsen*).

21/4 (Nordjyll. Soc.-Dem.): Observationspost i Kirketaarnet for at passe paa Blomstertyve.

25/4 (Holbæk Amts Venstrebl.): Udv. af Ubberup Valgmenighedskgd.?

10/5 (Politiken): Retterplads og Begravelsesplads for henrettede Patrioter ved Ingeniørkasernen i Kbh.

11/5 (Møns Folkebl.): 150 Flygtningebegr. giver Pladsmangel paa Vordinge. Kgd.

11/5 (Sorø Amts Dagbl.): Mindestensafsløring paa Soldatergr. paa Slaglille Kgd.

15/5 (Sorø Amts Dagbl.): Den første Soldatergrav paa Skælskør Kgd.

16/5 (Morgenbl.): En Mindekgd. paa Retterstedet i Ryvangen?

18/5 (Berl. Aften): Hvad med de fremmede Soldatergrave?

18/5 (Silkeborg Avis): Ry Kgd. maa udvides.

19/5 (Randers Amtstid.): En Gravlund i Randers for faldne Frihedskæmpere.

19/5 (Holbæk Amtstid.): Kr. Eskildstrup Kgd.

skal reguleres (Havearkitekt *Johannes Tholle*): Kr. 10,000.

27/5 (Nationaltid.): Mindekgd. skal indrettes i Ryvangen.

28/5 (Loll.posten): Upassende Mindesmærker skal fjernes fra Kgd. (jævnf. Tillægsside 28 og Side 67—68 i Hovednr.).

30/5 (Ekstrabl.): Frihedskæmpere besætter Bloustrød Kgd.

30/5 (Ringsted Folketid.): Sorø gl. Kgd.

31/5 (Morgenbl.): Decoration Day's Blomster.

31/5 (Vendsyssel Venstrebl.): Serridslev Kgd. skal udv.

4/6 (Berl. Tid.): Stor engelsk Flyverbegr. i Vadum.

6/6 (Demokraten): Større Ud. af Viby J. Kgd.

8/6 (Helsingør Soc.-Dem.): Episoden paa Bloustrød Kgd. Redegørelse fra Præst, Kirkeværge og Sogneraad.

11/6 (Berl. Aften): To Grave paa Sjællands Odde.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

24/3 (Dagsposten): Kgd. skal være præget af Fred og Ro.

9/3 (Sarpsborg Dagbl.): Rovlsøy Kgd. skal udvides.

14/3 (Aftenposten): Gl. Aker Kgd. faar Skandinavien vakreste Urnelund.

17/3 (Dagsposten): Forskønnelse af Sakshaug Kgd.

21/3 (Tromsø): Gravlunden paa Strsteinnes i Tromsdalen.

12/4 (Laagen): Anlæg af ny Kgd. ved Åretta i Fåberg.

17/4 (Adresseavisen): Bygdekgd. under Kultur.

18/4 (Rogaland): Gør Kgd. vakrere.

25/4 (Morgenavisen): Kgd. i Hordaland er stort set daarligt vedligeholdt.

FRA SVENSKKE KIRKEGAARDE

9/5 (Lunds Dagbl.): Ny tævlan om lunda-krematoriet.

3/6 (Svenska Dagbl.): Människovärdet i gravkapellet.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Landsbygraveren Nr. 3: Aftenklokken, Diverse Foreningsmedd. — Nr. 4: Jeg kunde have gravet min Mands Grav m. m. — Nr. 5: Fred. Delegeretmøde. Landsbygraverforen. gennem 10 Aar. Et Brev. Vore Kirkegaardes kirkelige og kristelige Præg. Hvad Nytte skal Kort over Kirkegaarden være m. m.

Menighedsraadens Blad Nr. 4: Gravstedernes Ved-

ligeholdelse. — Nr. 5: Værn mod skæmmende Bebyggelser ved Kirker og Kirkegaarde.

Ignis Nr. 3: Sandvikens krematorium 10 år. Kring 1944 års eldbeg. En gammel kyrkogård förnyas. Wänerborgs krematorium moderniserat. Eldbeg. i Finland under tre krigsår. — Nr. 4: Om utvägar att stärka eldbeg. ekonomi. Kyrkan blev hörsal, kyrkogården park, begravningen ger vika för eldbeg. Regionsplanering av Sveriges krematorier. — Nr. 5: Katrineholms krematorium 5 år. Kyrkan og eldbeg. När de döda buros till kyrkan. Urnlunden i Trollhättan. Utlandet. — Nr. 6: Krematoriebyggandets ståndpunkt i Sverige efter 5 krigsår. Eldbeg. i Böhmen-Mähren 1944.

Viola Nr. 2: Kyrkogården og trädgårdssakkunskäpen.

Politikens Magasin 18/3: Den dejligste Have.

BOGANMELDELSER

Haandbog for Bygningsindustri, H. F. B., 11°. Redaktør: Mogens Voltelen, Arkitekt, M. A. A., Nyt nordisk Forlag, 756 Sider, 4°, Kbh. 1945. Illustreret. Pris Kr. 12,00.

I denne 11. Udgave af »Haandbog for Bygningsindustri« er der en Del Nyheder, bl. a. en Fortegnelse over Bygningsdirektoratets Konsulenter over hele Landet vedrørende Statslaanehuse. Med den nye Byggelov som Grundlag er der et Skema over de Murdimensioner o. s. v., der kræves i København. Afsnittene om Normer og Betingelser er stillet op paa en mere overskuelig Maade. Udførelse af Brønde og Boringer omtales meget omhyggeligt, og endelig behandler man ogsaa nøje Problemet Antenneformer og Varmeisoleringsstoffer.

Bogen er skrevet i samme Stil som de forrige Udgaver, men med Tilføjelser og en Revision af forskellige Skemaer og Tabeller o. l., der naturligvis er ført ajour. Bogen er let overskuelig, grundet paa det udmærkede Register, som begynder med en kort Register over hele Bogen og dernæst deler sig i 2 Register, et alfabetisk Tekstregister til alle Aargange — Sidetallet til de gamle Udgaver staar i Parentes — og et Katalogregister med et efterfølgende, omfattende Katalogafsnit, hvor alt vedrørende Bygningsarbejde omtales, baade det indvendige og det udvendige Materiale. Næste Afsnit er alfabetiske Navnelister over Firmafortegnelser, Institutioner, Statens Bygningsvæsen, Arkitekter, raadgivende Ingeniører, praktiserende Landinspektører og Amtslandinspektører. Dernæst kommer der nogle Afhandlinger om Brønde og Boringer, Ændringer i Normer vedrørende Husbygning, Fællesan-

tenneanlæg, Isolering, Lydregulering og Lydisolation og Brændselsarterne. Det efterfølgende Afsnit om Byggesager omhandler Bygningsmyndigheder, Distrikter o. l., Byggesagers Behandling, Takster og Byggesags Lovgivning, Bestemmelser. Afsnittet om Oversigter indeholder Projektering, Byggeledelse og Vurdering, Finansiering, Administration. Til Slut er der et Afsnit om Beregning, hvor man kommer ind paa Kalkulation, Penge-tabeller, Maaleenheder, Omsætning, Bogstavers Betydning, Matematik, Formler, Tabeller, Statistik, Beregning; Varme: Formler, Tabeller, Beregning; Trapper: Formler, Tabeller og Diagrammer.

Fortegnelsen over Medarbejdere og Forfattere viser, at det er dygtige og velkendte Kvinder og Mænd, der har skrevet Bogen, og den er næsten uundværlig for enhver, der har bare det mindste med Bygningsarbejde at gøre, ogsaa for Gartnerne, der f. Eks. ofte selv bygger deres Drivhuse og Drivbænke.

Alice Nissen.

Haven. Redigeret af Johannes Tholle. Med Bidrag af Agnes Eliasson, J. Klitgaard, Hans Cornelius Olsen, M. Surlykke Wistoft, Minor Plum Tholle, Anna Weber og Eigil Qvist. 3. Udgave, 132 S., Carl Allers Bogforlag, Kbh. 1945. Kr. 2,50.

Carl Allers Bogforlag har udsendt en ny, forøget Udgave af sin udmærkede og prisbillige lille Havebog, der hermed er trykt i et saa imponerende Oplag som 50,000 Eksemplarer. Stoffet er bl. a. udvidet med en Omtale af Vitaminer, Anvisning paa Fremstilling af Renseartikler og Parfumer af visse Planter samt med en Liste over de almindeligst forekommende latinske Plante-navne med dansk Forklaring.

I Forordet oplyser Redaktøren, at Bogen var færdig fra Trykkeriet, da Herrefolkets hjemlige Haandlangere lagde Carl Allers Etablissement i Aske og dermed ødelagde hele Oplaget. Alligevel er det lykkedes Forlaget at lægge Bogen paa Bordet i dette Foraar, og med sit nette Udstyr og sine kortfattede, praktiske Anvisninger skal Oplaget nok blive solgt.

I en Omtale af Artiskok nævner Eigil Qvist et Eventyr af H. C. Andersen, kaldet »Den kloge Gartner«. Det kan han selv være! Eventyret, hvor Ærteskikkens Skønhed prises, hedder »Gartneren og Herskabet«. Det har en Gartner i H. C. Andersens Fædreland. Pligt til at vide, kære Stiftsgartner.

Hans Ronø.

Min Nyttehave. 8°, 48 Sider. Pris Kr. 1,50. Carl Allers Bogforlag, »Hobby-Hefte« Nr. 3. Kbh. 1945.

Dette Hefte omhandler de saakaldte Nyttehave og er skrevet af Havearkitekt Johannes Tholle. Det indeholder mange Oplysninger, dels om hvor

man skal henvende sig for at faa en Nyttehave, og dels om hvorledes man bedst anlægger og dyrker en saadan. Der findes Tabeller, der oplyser om, hvor meget man kan regne med, at hver Person bruger af de forskellige Grønsager og Størrelsen af det Areal, der medgaar til at dyrke disse, Næringsværdien af de forskellige Produkter, Forbrug af Frø, Saaning o. s. v. Desuden er der en Litteraturfortegnelse.

Heftet er forsynet med Marginaltegninger; disse er udført af Tegneren Fru Kirsten Rode og er — med Undtagelse af een — udmærkede; paa denne ene Undtagelse er vist en helt forkert Anbringelse af Tjærekartonskiver paa Kaal.

Men denne ene Indvending er naturligvis kun Smaatteri, alt i alt er der ingen Tvivl om, at den »lille« Have dyrker kan have stor Nytte af Heftet.

Laurits Nielsen.

Dansk Ligbrændingsforening. Beretning for Aaret 1944. 8°, 102 S., Kbh. 1945. Foruden de for hele Landet gældende Forhold (saasom det nye Regulativ for Nedsættelse af Askeurner m. m.) omtaler Beretningen ogsaa de enkelte Lokaliteters (Afdelingers) og bringer herunder bl. a. Billeder fra de nye Urnehaver paa Bispebjerg samt af Gunnar Hammerichs symbolske Figur i Hørsholm; desuden af et projekteret Anlæg i Aarhus. En Artikel af Kirkegaardsgartner Hansen i Gentofte Kommune gentager i sin Indledning, hvad der flere Gange tidligere er fremført i Aarsberetningerne og anden Kirkegaardslitteratur, og propaganderer derefter for de særlige mariebjergske Forsøg for sluttelig at gennemgaa ikke blot de præmierede, men ogsaa andre Forslag i Konkurrencen og Trægravmæler og Familiekolubarier (jævnf. »V. K.« Hovednr. S. 42—43 og 60—62).

Otto Croneborg: Svensk gravrätts praxis, 8°, 148 S., Svenska kyrkans diakonistyrelsens bokförlag, Stockholm 1945.

Bogen er et Slags Supplement til den af samme Forfatter i 1941 udgivne Bog »Om gravrät« (se Anm. i »V. K.«s Tillæg, S. 15—16, Bind XIV) og er udgivet paa samme Forlag, som har udsendt det fortjenstfulde Arbejde »Handbok i kyrkogårdsvård« (se Anm. steds. S. 39—40) og vidner om en udbredt Interesse for at skabe Klarhed i Kirkegaardenes Problemer. Den rummer en lang Række Artikler om Administrationsforhold, Gravbrevs-aftaler, Gravpladsrettigheder, Anlægsforhold, Vedligeholdelsesforhold o. s. v., alt i juridisk Belysning. Selv om dansk og svensk Ret ikke dækker hinanden — ja netop fordi de ikke helt gør dette, er det interessant for hvem, der i det daglige skal tage Stilling til Brugs- eller Ejendomsproblemer, at have en Haandbog som denne at ty

til, idet man samtidig kan udtale Savnet af en tilsvarende dansk, ført op til Dato. Blandt de faglige Udtryk standser vi ved det udmærkede Udtryk *Gravbrev*, der er kortere end det danske Gravfæstebrev og bedre end det ligeledes danske Ord *Skøde* giver Vedkommende Brev paa Brugen af et Gravsted. Iøvrigt staves *Skøde* (der desværre stadig bruges som Betegn. af Københavns Begravelsesvæsen) endnu i Aaret 1945 i Hovedstadens Gavebreve med j. — Bogen om Gravretspraksis anbefales til Brug, og det volder jo nu ikke mere Vanskeligheder af legal Art at faa en saadan Bog over Sundet.

Torfinn Skard: Norske hageskrifter gennem 200 år. 8°, 34 S., Grøndahl & Søn, Oslo 1945.

Den lille Bog var saa uskyldig, at den baade kunde taales udsendt og bevilges Papir af Quisling-Regeringen, med hvem Författeren iøvrigt ellers ikke stod paa nogen god Fod — hvad Anm. konstaterer med Tilfredshed. Den bringer biografiske og bibliofile Oplysninger om Norges Havebogsforfattere og Havebøger fra *Christian Gartners* til *Thor Tøgersens*. Det bliver til over 70 Forfattere og endnu flere Skrifter. Samkymmet med Danmark ytrer sig naturligvis mest i den ældre Litteratur, af hvike en hel Del er trykt i Danmark, og en Del af Forfatterne er ogsaa danske. Det maa hilses med Glæde, at Forfatteren under de lovløse Kaar, som Besættelsesaarene har bragt ham og hans Familie, har kunnet præstere et Arbejde som dette.

Nord. ill. Havebrugsleksikon. 5te Udg., redigeret af A. Pedersen, 8°, G. E. C. Gads Forlag, Kbh. 1945.

Det maa hilses med Tilfredshed, at der nu igen efter ikke 10 Aars Forløb kan udsendes en ny Udgave af det udmærkede Leksikon, og at Professor A. Pedersen, der redigerede 4de Udgave og var Førstekraften ogsaa i 3die Udgave, har Mulighed for gennem sin udvalgte Stab af Medarbejdere at lægge et helt ajourført Fagleksikon paa Bordet. Leksikonet loves færdigt i 3 Bind, og der er 140 Medarbejdere. Blandt disse hilser man ikke mindst med Glæde Havearkitekt, Lektor G. Georgsen, hvis spirituelle Artikler allerede viser sig i 1ste Hefte (Allétræer). At Leksikonet ogsaa har faaet et saa tidsbestemt Emne som »Beskæftigelsesarbejder« med, viser Redaktørens Sans for det aktuelle og Forstaaelse af, at Leksikonet maa være bredt favnende, om det skal yde noget til alle Køberne. Heldigvis synes der ikke at være givet Medarbejderne noget Direktiv om Nedskæring af Stoffet, hvorved maaske strengt

leksikale Krav kunde være tilfredsstillet, men hvorved ogsaa Spørgsmaalet om den Grad af Letthed, hvormed Artiklerne læses og opfattes maaske kunde forringes til Skade for Leksikonet. Anm. kan dog ikke undlade at anholde det Solderi med Pladsen, der ses i Artiklen Anlægsgartneri, hvor nogen Foreningsstatistik findes baade paa S. 89, Sp. 1—2 og S. 91, Sp. 1, med de samme Oplysninger — ovenikøbet Oplysninger, som kan ventes ogsaa at figurere under Foreninger, hvor de efter Anm. Opfattelse rettelig hørte hjemme. — Værket anbefaler sig selv, og hvem der vil følge med i Havebrugets og Gartneriets rivende Udvikling vil se den genspejlet i Leksikonet og vil der kunne faa øget sin Viden. Om Kirkegaardsforhold er der flere Artikler af 4 forskellige Forfattere.

Haveejerens Haandbog. Forlaget har bedt os meddele, at det beror paa en Misforstaaelse, naar det i vor Anm. paa S. 24 er anført, at Redaktørens Fornavn staves forskelligt foran og bagpaa Bogen; et svagt a er af Anm. tydet som et o og var Grunden til den nævnte Passus, som vi beklager er fremkommet.

RESOLUTIONER m. m.

Kirkeministeriets Cirkulære om Indskrifter paa Gravmæler (16/5 45).

Ministeriet skal herved anmode Stiftsovrigheden om at ville henlede Provstiudvalgenes og Menighedsraadenes (Kirkegaardsbestyrelsens) Opmærksomhed paa, at der snarest muligt i Medfør af § 26, Stk. 3, i Lov af 30. Juni 1922 om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v., jfr. kgl. Anordning af 10. December 1927, § 21, Stk. 2, bør gribes ind i alle Tilfælde, hvor der paa Kirkegaarde er anbragt Mindesmærker eller lignende, som paa Grund af deres hele Form og Anbringelsesmaade, ved Indskrifters Indhold eller Anbringelsen af politiske Symboler maa anses for at være upassende eller eventuelt ligefrem egnet til at vække Forargelse paa Baggrund af, hvad der er passeret i Besættelsesaarene.

Man udbeder sig Indberetning med en kortfattet Redegørelse, hvor der herefter gribes ind, og Monumenter, Indskrifter, politiske Symboler og lignende forlanges fjernet eller ændret, idet man beder sig eventuelle Tvivlstilfælde forelagt til Afgørelse.

Man undlader ikke i denne Forbindelse at bemærke, at Ministeriet maa finde Indskrifter og Symboler, der tydeligt tilkendegiver en nazistisk Indstilling, egnede til at virke anstødeligt.